

Hoofdstuk 11 Randvoorwaarden, organisatie en financiering

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke ondersteunende processen nodig zijn om het neonatale gehoorscreeningsprogramma goed te kunnen laten verlopen.

11.1 Randvoorwaarden

De Wet publieke gezondheid (Wpg) biedt het wettelijke kader voor de preventieve Jeugdgezondheidszorg. In artikel 5 lid 1 Wpg is bepaald dat het college van burgemeester en wethouders zorg draagt voor de uitvoering van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ). De neonatale gehoorscreening (NGS) maakt deel uit van het Basispakket Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Het Basispakket JGZ betreft de werkzaamheden die gemeenten beschikbaar moeten hebben en actief aan moeten bieden aan iedere jeugdige uit de doelgroep, volgens professionele richtlijnen. Wat betreft de NGS gaat het om de richtlijn 'Vroegtijdige opsporing van gehoorverlies bij kinderen en jongeren (0-18 jaar)' uit 2016. In deze richtlijn wordt wat betreft de NGS verwezen naar dit Draaiboek NGS-JGZ van het RIVM.

Gemeenten zijn dus bestuurlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de neonatale gehoorscreening in het kader van de preventieve zorgverlening. In sommige gemeenten wordt die zorg uitgevoerd door de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) voor het gehele traject 0-18 jaar. In dat geval dus door een publiekrechtelijke organisatie. Het kan ook zijn dat de zorg voor 0-4 jarigen (al dan niet als onderdeel van 0-18 jarigen) door een privaatrechtelijke stichting, zoals een zorgorganisatie wordt uitgevoerd. Dit wordt niet door wettelijke bepalingen in de weg gestaan. Er zijn echter ook privaatrechtelijke organisaties die van hun JGZ afdeling een zelfstandige juridische eenheid hebben gemaakt die kan worden aangemerkt als een publiekrechtelijke organisatie.

Aangezien het mogelijk is de gehele preventieve jeugdgezondheidszorg te laten verrichten door een privaatrechtelijke organisatie, is het tevens niet verboden onderdelen daarvan, zoals de neonatale gehoorscreening, uit te besteden aan bijvoorbeeld een kraamzorgorganisatie. Van belang daarbij is dat er duidelijke afspraken over de uit te besteden zorg worden gemaakt. Er moet dus een overeenkomst zijn waarin de verantwoordelijkheden zijn vastgelegd.

Alle voor de gezondheidszorg geldende algemene wetten zoals de Kwaliteitswet, de WGBO, de Wet BIG en de Algemene Verordening Gegevensbescherming zijn op de neonatale gehoorscreening van toepassing. De IGJ ziet toe op de naleving van deze wetten.

11.2 Organisatie landelijk

Sinds januari 2008 is de regie van de neonatale gehoorscreening door het ministerie van VWS in handen gelegd van het RIVM. Binnen het RIVM zijn de regietaken, zoals die ook voor andere bevolkingsonderzoeken worden uitgevoerd, ondergebracht bij het Centrum voor Bevolkingsonderzoek (CvB).

Het CvB heeft in 2008 een Programmacommissie Neonatale Gehoorscreening (PNGS) ingesteld, die het CvB adviseert over de landelijke regie van het programma met als doel het programma optimaal te laten functioneren.

Het voorzitterschap van de programmacommissie wordt vervuld door een onafhankelijke voorzitter met relevante bestuurlijke ervaring. De voorzitter wordt aangezocht door het CvB. Het secretariaat wordt vervuld door de programmacoördinator neonatale gehoorscreening.

De PNGS bestaat uit deskundigen uit kringen van relevante beroepsgroepen en organisaties met gezag binnen hun vakgebied of hun 'netwerk', en met relaties in het veld. De leden van de programmacommissie zijn bij voorkeur afkomstig uit de verschillende organisaties en beroepsgroepen die betrokken zijn bij de uitvoering van de neonatale gehoorscreening. Zij dienen het belang van het screeningsprogramma en zitten in de commissie zonder last of ruggespraak. De leden signaleren wanneer een advies mogelijk geen draagvlak heeft bij hun achterban.

Ten behoeve van de afstemming met het programma neonatale hielprikscreening neemt de (programma)coördinator neonatale hielprikscreening deel aan de PNGS.

De deskundigheid binnen de PNGS vormt een goede afspiegeling van de expertise die betrokken is bij de praktische uitvoering van de neonatale gehoorscreening. Dit geldt ook voor de werkgroepen.

De leden van de PNGS ontvangen per vergadering op verzoek een onkosten- en reiskostenvergoeding.

Onder de Programmacommissie zijn zo nodig enkele werkgroepen actief die rechtstreeks of via de programmacoördinator rapporteren aan de Programmacommissie. Meer informatie over de organisatie op landelijk niveau is te vinden in het 'Beleidskader Pre- en Neonatale Screeningen' op de website van het RIVM.

11.3 Organisatie regionaal

De uitvoering van de neonatale gehoorscreening vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de JGZ. Enkele JGZ-organisaties hebben deze taak uitbesteed aan kraamzorgorganisaties. De gehoorscreening wordt in combinatie met de hielprikscreening aangeboden tijdens hetzelfde huisbezoek. Bij enkele JGZ-organisaties in Zuid Holland en Gelderland wordt de hielprikscreening nog uitgevoerd door verloskundigen. Deze JGZ-organisaties bieden de gehoorscreening aan tijdens speciaal hiervoor georganiseerde consultatiebureauzittingen of voeren de gehoorscreening uit tijdens het eerste huisbezoek door de jeugdverpleegkundige tussen de 10^e en 14^e dag na de geboorte.

De regionale coördinatie vindt plaats door regiocoördinatoren, die afhankelijk van de grootte van de organisaties hun diensten verrichten voor een of meerdere organisaties. De regiocoördinatoren zijn meestal in dienst van JGZ-organisaties, een deel van de JGZ-organisaties heeft deze diensten ingekocht bij de NSDSK.

Vanuit het screeningsprogramma eindigt de verantwoordelijkheid van de JGZ op het moment dat de aansluiting op de zorg tot stand is gebracht, in dit geval op het moment van het eerste bezoek dat de ouders met hun kind aan het Audiologisch Centrum brengen.

11.4 Financiering

De neonatale gehoorscreening maakt deel uit van het Basispakket Jeugdgezondheidszorg. De JGZ-organisaties zijn verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan. Zij kunnen hiervoor een andere partij inschakelen (zie hiervoor § 9.1). De financiering van de uitvoering van het Basispakket JGZ vindt plaats via de gemeentes. De financiering van de neonatale gehoorscreening is hierin niet geoormerkt. De landelijke regie- en coördinatiefunctie van het CvB-RIVM wordt gefinancierd uit de Rijksbegroting van het ministerie van VWS.